

Skrb za sočloveka je vrednota

Srečanje učencev s stanovalci doma prek videoklica

Caring for Others is a Value

Pupils Meeting with Nursing Home Residents via Video Call

Marija Lisec

Osnovna šola Muta

29

Izveček

V prispevku opisujem projekt Razveselimo starejše, ki zajema medgeneracijsko sodelovanje učencev Osnovne šole Muta s stanovalci doma Hmelina Radlje ob Dravi v različnih dejavnostih. V času učenja na daljavo ter stroge izolacije so učenci ostali s stanovalci doma v stiku prek videoklica. Učenci so se predloga razveselili in sprejeli izziv. Medsebojno druženje prek videoklica je tako učence kakor stanovalce doma pozitivno presenetilo in obogatilo.

Namen projekta je, da v učencih razvijamo občutek in smisel za zdrav odnos in povezanost s starejšo populacijo. Učenci se tako učijo strpnosti, saj te v odnosu do tistih, ki so pomoči potrebni, pogosto primanjkuje. Za izvajanje prostovoljnega dela se učenci opirajo na osebne vrednote in osebno rast. Učenci se v projekt vključujejo z velikim veseljem, zanimanjem in interesom.

Ključne besede:

medgeneracijsko sodelovanje, načini pomoči, videoklic, strpnost, vrednote, osebna rast.

Abstract

The article presents the project "Razveselimo starejše" (Bringing Joy to the Elderly), which involves intergenerational cooperation between pupils of the Muta Primary School and residents of the Hmelina Nursing Home in Radlje ob Dravi during various activities. During distance education and strict social isolation, the pupils maintained contact with the nursing home residents via video calls. The pupils were excited by the proposal and accepted the challenge. Socializing with one another via video calls was a positive surprise and enriched the lives of both the pupils and the nursing home residents.

The purpose of the project is to develop in the pupils a sense of a healthy relationship and connection with the elderly population. The pupils thus learn tolerance, which is often lacking in attitudes towards those in need of help. The pupils rely on their personal values and personal growth when doing volunteer work. The pupils participate in the project with great joy, motivation and interest.

Keywords:

intergenerational cooperation, forms of assistance, video call, tolerance, values, personal growth.

Projekt Razveselimo starejše na Osnovni šoli Muta

Uvod

Vedno znova me presenetijo mladostniki in mlada otroška srca, ki imajo še vedno posluš za delo s starimi ljudmi. Ko pogledam utrinke njihovega skupnega druženja in vidim njihove vesele obraze, se vedno znova odločim za nadaljnjo pot in delo na področju medgeneracijskega sodelovanja.

Mlade generacije prinašajo v dom za starejše ljudi novo življenje in vir energije stanovalcem doma, za katere so medčloveške povezave temeljnega pomena na socialnem področju, nujno jih potrebujejo za preživetje, podobno kot na telesnem področju hrano in zrak.

Spoštovanje, strpnost, solidarnost in druge osnovne socialne vrednote pomenijo ključni korak v doseganju sožitja med ljudmi in različnimi generacijami. Ne razvijejo se čez noč,

čeprav bi si to morda včasih želeli. Že zelo zgodaj jih je treba začeti gojiti, jih negovati, spodbujati, ceniti, osmišljati in ustvarjati pogoje za njihov razvoj pri malo večjih otrocih ter z njimi ovrednotiti življenje pri najstarejših otrocih v srcu, sicer že starostnikov, navaja Čerče (2010).

V projektu Razveselimo starejše smo sledili temeljnim veščinam, kot so spoštovanje, strpnost in solidarnost. Ugotavljam, da se omenjene vrednote pri prostovoljnem delu mladostnikov zelo pomembne. Domače okolje in šola močno vplivata na socialne vrednote, da se začnejo razvijati že pri majhnih otrocih. Neizmerno vesela sem, da so otroci v vrtcih in učenci v osnovnih šolah sposobni gojiti spoštljive odnose do starih ljudi, jih spoštovati, se pogovarjati z njimi, se smejeti ter ustvarjati čudovita

dela, ki so v veselje otrokom in stanovalcem doma. Kot navaja Ramovš (2017, str. 468), je ena ura medgeneracijskega prostovoljskega druženja tedensko – mlajšega s starejšim človekom, starejšega z mlajšim – dobra nalozba, ker utrjuje in plemeniti solidarno sožitje.

Učinki prostovoljnega dela v osnovni šoli in spoznanja mednarodnih maturantov

Prostovoljno delo na šolah ima poleg sedanjih in neposrednih učinkov na otroka in njegovo okolje tudi trajne učinke na človeško vedenje in učinke širokih

razsežnosti na globalni sceni našega planeta. Tako kot govorimo o dolgoročnem in globalnem pomenu ekologije, bi lahko govorili o dolgoročni in globalni vrednosti varovanja in gojenja človečnosti. V teh prizadevanjih ima prostovoljno delo otrok na šolah gotovo prepoznavno mesto in vlogo, ugotavlja Mikuš Kos (2015).

Spoštovanje, strpnost, solidarnost in druge osnovne socialne vrednote pomenijo ključni korak v doseganju sožitja med ljudmi in različnimi generacijami.

Vsa leta vodenja prostovoljnega dela na šoli smo močno poudarjali njegov pomen pri izobraževanju učencev. Pomembno je bilo, da so pridobili znanja o značilnosti staranja, boleznih in spremembah, ki spremljajo starega človeka. Znanje učencem pomaga, da se znajo približati starim ljudem in tako vzpostavijo dobre odnose, ki plemenitijo medsebojno razumevanje in spoštovanje. Tako se učenci pri svojem delu počutijo varne, zadovoljne in srečne. V skupini se učenci pogovarjajo o obliki pomoči, ki jo lahko nudijo.

Delo prostovoljca poteka pod vodstvom mentorjev, to so šolski svetovalni delavci ali učitelji. Pogoj za kakovostno in trajnostno prostovoljno delo v okviru šole sta dobra organizacija in

ustrezno mentorstvo. Prostovoljno delo v okviru šole vpliva pozitivno na psihosocialno vzdušje v šoli, je vir

Domače okolje in šola močno vplivata na socialne vrednote, da se začnejo razvijati že pri majhnih otrocih.

človeških energij za pomoč učencem v učnih ali drugih težavah, deluje pozitivno na osebni razvoj prostovoljcev, ima preventivno vrednost pri zmanjševanju psihosocialnih težav v šoli. Če prostovoljci pomagajo osebam zunaj šole, raste ugled šole v okolju. To je tudi investicija v socialni kapital prihodnosti. Raziskave kažejo, da osebe, ki so delovale v otroštvu ali mladosti kot prostovoljci, večinoma tudi kot odrasli delujejo proaktivno na področju širjenja in udejanjenja vrednot in praks solidarnosti. Mnogi v svojih poklicnih vlogah (učitelji, psihologi idr.) širijo prostovoljno delo, ugotavlja Mikuš Kos (2020, str. 4).

Tudi na II. gimnaziji Maribor med dijaki aktivno poteka prostovoljno delo, kar bogati socialni kapital

V programu mednarodne mature na II. gimnaziji Maribor že več kot trideset let ponujamo predmet CAS, v okviru katerega dijaki opravljajo kreativne, športne in prostovoljske dejavnosti.

Dijaki z medgeneracijskim sodelovanjem v obliki prostovoljstva pridobijo veliko pozabljenih veščin, novih (spo)znanj s področja zgodovine, antropologije, pomembnih življenjskih modrosti, naučijo se strpnosti, sprejemanja drugačnosti in spoznanja, da je življenje v starosti prav tako zanimivo in (po)polno. Dijaki v svojih refleksijah pišejo, da so starostniki edinstveni in polni življenjskih modrosti, veseli jih, da so pripravljene z njimi deliti svoje izkušnje, modrosti in življenjske zgodbe, dijaki so veseli njihove pozitivne naravnosti

Slika 1: Nepozabni trenutki medgeneracijskega sodelovanja učencev

in dobrih nasvetov, presenečeni so nad odprtimi mislimi starostnikov in širokim pogledom na svet, navaja Cajnko (2017, str. 24–25).

Koncept in vizija Osnovne šole Muta in doma Hmelina Radlje ob Dravi, kjer poteka dejavnost

Vrednote imajo nedvomno pomembno vlogo v našem življenju. Upravičeno jih označujemo kot življenjska vodila, navaja Musek (2000, str. 329).

Na Osnovni šoli Muta se trudimo našim učencem privzgojiti osnovne in nujne vrednote, kot so odgovornost ter spoštovanje sebe, drugega in okolja, v katerem živimo, ter jim dati potrebno znanje in kompetence za nadaljevanje šolanja in dosego zelenih ciljev.

Cilj vzgojnega delovanja je vizija Osnovne šole Muta, ki se glasi: »Skupaj se učimo, vzgajamo, ustvarjamo in sprejemamo drugačnost.« Zavedanje vrednot, kot so pravičnost, poštenost in iskrenost, odgovornost, sočutnost, strpnost do drugačnosti, prijaznost in spoštovanje, znanje, izobrazba ter zdravje in delavnost, nam pomaga, da ostanemo osredotočeni na tisto, kar je pomembno za vse sodelujoče in kar imamo zapisano v naših dokumentih.

Vizija doma Hmelina, doma za starejše občane, s katerim sodelujemo, je postati eden najboljših domov v širšem slovenskem prostoru, prepoznaven po inovativnosti, kakovosti storitev, domačnosti bivanja in odprtosti za sodelovanje in spremembe.

Projekt razveselimo starejše

Projekt Razveselimo starejše zajema sodelovanje učencev Osnovne šole Muta s stanovalci doma Hmelina Radlje ob Dravi, kjer dejavnost tudi poteka.

Da je projekt zaživel, sem se povezala s socialno delavko doma Hmelina, ji predstavila svojo idejo in cilje o medgeneracijskem sodelovanju učencev osnovne šole in stanovalcev doma ter jo prosila za sodelovanje. Projekt Razveselimo starejše sedaj poteka že vrsto let kot zelo uspešna oblika medgeneracijskega sodelovanja in povezovanja.

Učenci se v projekt vključujejo prostovoljno, nekatere izmed njih pa sem povabila osebno, ker sem menila, da imajo posluh za delo s starimi ljudmi. V skupino je vključenih do dvajset učencev v starosti od 11 do 14 let. Nekateri prvič, drugi drugič ali tretjič. Da je projekt zaživel, sem se povezala s socialno delavko doma Hmelina, ji predstavila svojo idejo in cilje o medgeneracijskem sodelovanju učencev in stanovalcev doma ter jo prosila za sodelovanje.

V medgeneracijskem sodelovanju so učenci spoznali, da imajo stari ljudje še veliko življenjske energije, prav tako nasmeškov na obrazu in motivacije za delo. Stanovalci doma pa so ugotovili, da so jim pri tem mlada otroška srca v veliko veselje in pomoč.

Da se lahko uresničijo cilji v projektu, je izobraževanje in pridobivanje znanja za prostovoljce zelo pomembno. Zaradi nepopolnih informacij o staranju bi se lahko tudi zgodilo, da bi za prostovoljce bila naloga, ki jo opravljajo, pretežka, in bi opustili dejavnost. Zato se mentorji trudimo, da prostovoljce primerno izobražujemo, saj je pri njihovem delu vztrajnost zelo pomembna. Učence prostovoljno delo bogati, jih uči strpnosti v odnosih, spoštovanja, prijaznosti, sočutnosti in odgovornosti. Seveda se zgodi, da posamezniki naletijo na ovire in težave, zato je izobraževanje in delo pod vodstvom mentorja nujno. Le s skupnimi močmi nam bo uspelo, kakor tudi navaja Žorž (2000, str. 18–23), da je za uresničevanje vrednot potrebna trdna svobodna odločitev, vsakič znova. Človek se mora vedno znova odločati, ali ji je pripravljen slediti. Potrebna je vzgoja za vrednote, potrebna je osebnostna rast – treba se zavestno opredeljevati za vrednote, in sicer tako, da jih sprejmemo za svoje, jih postopoma »ponotranjimo«.

Cilji projekta Razveselimo starejše

- Učenci spoznajo značilnosti staranja.

- Učenci s pogovorom razveseljujejo stare ljudi v domu in jim tako preženejo trenutke osamljenosti.
- Učenci spoznajo potrebe in želje starih ljudi.
- Učenci razvijejo občutek in smisel za zdrav odnos in povezanost s starejšo populacijo.
- Učenci se zavedajo pomembnosti medgeneracijskih vezi.
- Učenci sodelujejo v različnih delavnicah v domu.
- Učenci navežejo trajne prijateljske vezi.

Izvedba delavnic (tekoče šolsko leto)

- Oktober: Delavnica Ličkanje koruze ter pomoč pri hoji in vožnji z invalidskim vozičkom.
- November–december: Ustvarjanje v delavnicah Skupaj barvamo, Izdelujemo novoletne okraske, Pečemo kekse
 - December: Sodelovanje v delavnici Izdelovanje božičnih okraskov
 - Januar–februar: Priprava in izvedba kulturnega programa v domu
 - Marec: Sodelovanje v delavnici Barvanje pirhov in peka potice
- Maj–junij: Zaključek projekta v domu; razstava izdelkov, plakatov in fotografij skupnega druženja

Način spremljanja uspešnosti

Vpliv na kakovost življenja otrok

- Učenci so s prostovoljnim delom pridobili novo izkušnjo, da lahko s starejšimi ljudmi dobro sodelujejo. Spoznali so, da stari ljudje zmorejo marsikaj kljub težavam; npr. če lahko delajo samo z eno roko, lahko sodelujejo pri ličkanju koruze, peki potice, igrajo družabne igre, kot je človek ne jezi se.
- Druženje starejše populacije z mlajšo vpliva na kakovost preživljanja prostega časa mladostnikov. Učenci so povedali, da so bili zadovoljni in srečni,

Znanje učencem pomaga, da se znajo približati starim ljudem in tako vzpostavijo dobre odnose, ki plemenitijo medsebojno razumevanje in spoštovanje.

ko so skupaj ustvarjali v različnih delavnicah.

- Vsi učenci naše šole ne živijo s starimi starši, v domu so imeli priložnost dobiti pozitivne izkušnje druženja s starimi ljudmi. Spoznali so tudi, kakšno je življenje v domu, da je zanimivo in da je na voljo veliko programov, v okviru katerih lahko stari ljudje na različne načine premagajo osamljenost.
- Stanovalci so prispevali k izboljšanju kakovosti življenja otrok tudi tako, da so jih lepo sprejeli, jim povedali svoje zgodbe in skupaj z njimi ustvarjali v različnih delavnicah, kar je otroke presenetilo, saj so spoznali, da imajo stari ljudje še veliko volje in življenjske energije.
- S tem ko so otroci stanovalcem pripravili nastop, so krepili veščine nastopanja in samozavest ter premagovali strah.
- Svoje vtise učenci objavljajo v šolskem in občinskem glasilu.

Vpliv na kakovost življenja stanovalcev

- Stanovalci doma so povedali, da so se spomnili na svoje vnuke, ko so se srečali z učenci naše šole, in na to, kako lepo so se imeli z njimi.
- Druženje mlajše generacije s starejšo prinaša obogatene medsebojne odnose, kar prispeva h kakovostni starosti.
- Stari ljudje na mlajše prenašajo znanje in izkušnje iz svojega življenja ter jih seznanjajo z veselimi dogodki, s katerimi se srečujejo v domu.

Slika 2: Družabne igre in pogovori

- Učenci jih prevzamejo s svojo otroško energijo in smehom ter jim pomagajo pri hoji in vožnji z invalidskim vozičkom. Sodelovanje otrok v različnih delavnicah je popestrilo prijetna druženja v domu, ki se jih bosta obe generaciji še dolgo spominjali.

Izobraževanje učencev

Cilji

- Uvajanje prostovoljcev v prostovoljsko delo.
- Uvajanje prostovoljcev v aktivnosti.
- Motivacija prostovoljcev.
- Prednost vrednot.
- Poznavanje strokovnega področja: Učence osveščamo o značilnosti staranja, bolezni v starosti, da se s svojim znanjem znajo približati starim ljudem.
- Socialne veščine: Spodbuda za prijetno in ustrezno komunikacijo, kar pomeni ustvariti dober odnos s stanovalci doma.
- Učenci v skupini (v šoli) povejo svoje izkušnje.
- Učence informirati in seznaniti o demenci.
- Sodelovanje v različnih delavnicah v domu.
- Izdelava plakata o pomoči, ki jo potrebujejo stari ljudje.

Vsebina

- Nujno je, da učenec prostovoljec spozna značilnosti staranja, bolezni v starosti, da se s svojim znanjem zna približati starim ljudem. Znanje, ki ga učenci pridobijo, jim pomaga, da lažje vzpostavijo medsebojno sodelovanje s starimi ljudmi in jih tudi razumejo.
- Ustvariti dober odnos s stanovalci doma Hmelina tudi pomeni, da se učenci informirajo o značilnostih, ki jih prinaša demenca. Tako se lahko razumejo s stanovalci doma Hmelina in se z njimi sproščeno pogovarjajo.
- Učenci se v šoli srečujejo v skupini, v kateri jih izobražujem o značilnostih staranja. V skupini se učenci pogovarjajo in si delijo izkušnje, ki so jih pridobili

skupaj s starimi ljudmi. Pogovarjajo se tudi o obliki pomoči, ki jo lahko nudijo.

- Učenci se zavedajo svoje odgovornosti, ki jo prevzemajo, zato je srečevanje v skupini (v šoli) nujno. Tako se učenci pri svojem delu počutijo varne, zadovoljne in srečne.
- Namen skupine je, da se v učencu razvijata občutek in smisel za zdrav odnos in povezanost s starejšo populacijo. S tem se ohranjajo tudi medgeneracijske vezi. Pomembna pa je tudi strpnost učencev pri njihovem delu.

Učne oblike: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah.

Učne metode: razlaga, demonstracija, pripovedovanje, poročanje, pogovor, delo z besedilom (intervju), praktično delo, izdelava plakata, nastopanje v domu.

Sodelovanje v različnih delavnicah v domu Hmelina

Z učenci in s stanovalci doma Hmelina smo skupaj zaznamovali marsikateri dan. Med najaktivnejšimi in najpestrejšimi delavnicami so tako učenci kot stanovalci doma izpostavili ličkanje koruze in peko potice ob posebnih praznikih.

Krepitev moči

Na področju socialnega dela je krepitev moči pri starih ljudeh temeljna. Usmeri nas k iskanju človeških virov in moči starih ljudi. V domu Hmelina, kjer potekajo različne delavnice, stari ljudje uresničujejo svoje želje in svoje moči. V eni izmed delavnic ličkanja koruze in peke potice, ki so jo stari ljudje v intervjuju uvrstili na prvo mesto, je močno izražena volja in moč starih ljudi. Stari ljudje pri tem uresničijo svoje interese, saj so dobili priložnost, da obudijo spomine na preteklost. Preteklost je del njihovega življenja, ko so bili pri različnem delu zelo uspešni in aktivni. V delavnici, v kateri so aktivno vključeni, se jim ponovno ponudi priložnost, da lahko obudijo spomine na te dogodke. Kljub starosti in različnim boleznim jih znova prevza-

me življenjska energija ter ličkajo koruzo in pečejo potico (čeprav nekaterim peša fizična moč zaradi zdravstvenih pomanjkljivosti). V skupini se pogovarjajo, navezujejo stike z otroki in pripovedujejo, kako so to počeli v preteklosti.

Nekateri zaradi zdravstvenih pomanjkljivosti (na primer po kapi imajo prizadete prste na rokah) ne morejo sami oluščiti koruze, vendar kljub temu sedijo v krogu in naredijo samo del opravila, na primer držijo skledico za ličkanje koruze in ob tem podoživljajo svoje delo iz preteklosti. Čutijo se pomembne (so del skupine), saj skupaj opravijo delo, ter ob tem podoživljajo pretekle dogodke in učencem pripovedujejo različne zgodbe. Stari ljudje se tako počutijo ustvarjalne, saj so avtonomni na svojem področju.

Medgeneracijsko sodelovanje na oddelku za dementne osebe

V domu Hmelina vsako leto obiščemo oddelk za dementne osebe in z njimi izvedemo delavnice na različne teme, npr. skupaj izdelujemo okraske iz papirja, iz testa izdelujemo različne oblike keksov in tudi rišemo. Z dementnimi osebami se tako neposredno srečujemo in imamo možnost z njimi preživeti ustvarjalen čas na različne načine. Opazili smo, da imajo, čeprav so oboleli za demenco, dobre dneve, ko lahko odlično sodelujejo v ustvarjalnih delavnicah in se pogovarjajo z učenci.

Mnoge izgube duševnih ali psihičnih zmogljivosti se dogajajo pri zelo starih ljudeh in ne pri tistih, ki so v

Slika 3: Pogovarjamo se. Hvala ker si ob meni.

šestdesetih, sedemdesetih in zgodnjih osemdesetih letih življenja. Za to ni odgovorna starost, temveč depresije, vplivi zdravil, pomanjkanje vadbe, socialni pogoji življenja in še mnogo drugih dejavnikov, ugotavljajo Hlebec, Kavčič in Počrvina (2013, str. 28).

Medgeneracijsko sodelovanje pomaga dementnim osebam ohraniti njihovo samostojnost. Prav tako se med učenci in stanovalci doma Hmelina splete osebni odnos, ki obojim okrepi in obogati socialno mrežo.

Izkušnje v evropskih državah kažejo, da svojci oseb z demenco niso deležni ustrezne strokovne podpore, niti kadar je ta na voljo, vse dokler njihove potrebe niso že kritične. To povečuje potrebo po poznejših, dražjih storitvah. Svojci, ki so deležni dobre podpore po diagnozi, lahko zagotovijo kakovostno življenje osebi z demenco in sebi: oseba z demenco ostane čim dalj časa doma, kar je najbolj humano, etično in za družbo najceneje (Ministrstvo za zdravje RS, 2016).

Slika 4: Skupaj zmoremo.

Kakovostno preživljanje prostega časa

Medgeneracijsko sodelovanje daje priložnost otrokom in stanovalcem doma, da lahko kakovostno preživijo prosti čas. Medsebojno sodelovanje zvišuje kakovost bivanja starih ljudi v domu, širi socialne mreže in je most do kakovostne starosti.

Prosti čas je zelo širok pojem. Je čas, ki ni zapolnjen s področji dela, šole, družine in družbe, ki ji pripada posameznik. Je čas svobode, ki ga vsak posameznik

oblikuje po svojih željah, kar počne, pa ga osrečuje in izpopolnjuje identiteto ter vpliva na osebnostno rast (Hočevar, 1977).

Učenci naše šole, ki so za vrednoto izbrali skrb za sočloveka, z veseljem podarijo svoj prosti čas stanovalcem doma Hmelina.

Kljub temu pa Ule in Kuhar (2002) ugotavljata, da mladi najpogosteje prosti čas preživljajo tako, da obiskujejo gledališče in kino, se ukvarjajo s športom ali pa lenarijo.

Vesela sem, da učenci naše šole, ki so za vrednoto izbrali skrb za sočloveka, kakovostno preživljajo svoj prosti čas. Prosti čas preživijo kakovostno, in sicer »z roko v roki«, kar pa pusti starim ljudem pečat v njihovem srcu in smehljaj na obrazu.

Čeprav se je bilo treba naučiti peljati invalidski voziček, je ta naloga za učence ena izmed najaktivnejših in najpriljubljenejših. Učenci so se počutili koristne in so bili veseli, da so lahko pomagali starim ljudem v domu Hmelina.

Učenci naše šole so se v času karantene s stanovalci doma Hmelina povezali prek videoklica

Tudi v času učenja na daljavo so bili učenci OŠ Muta aktivni na področju prostovoljnega dela.

Mojega predloga so se zelo razveselili in takoj sprejeli izziv ter podarili svoj prosti čas tudi v času, ko smo bili daleč drug od drugega. Medgeneracijsko druženje je zaznamovalo tako učence kot stanovalce doma. Na zadnjem srečanju so skupaj aktivno telovadili – podajali so si žogice, metali kroge, razgibavali roke ... Obljubili smo si, da se kmalu srečamo, vendar nihče od nas ni pričakoval, da bo to srečanje drugačno kot do sedaj.

Učenci so zapisali nekaj utrinkov:

»Učenci, ki obiskujemo dom starostnikov, smo prek aplikacije Viber poklicali stanovalce doma. Naprej smo se pogovarjali, kako je v domu v času epidemije, kaj počnejo, kako se počutijo. Povedali so nam, da tudi njih pokličejo njihovi domači, da se tudi oni učijo,

kako se lahko povežejo prek računalnika in telefona. Prek videoklica sem se pogovarjala s štirimi starostniki. Tudi mene so vprašali, kako poteka pouk na daljavo in kdaj pridemo ponovno v dom. Z veseljem jih bom ponovno poklicala in jim polepšala dan.« Tjaša, 7. r.

»Ko me je učiteljica vprašala, ali bi sodeloval pri videoklicu v dom Hmelina, sem se zelo razveselil. Sprejel sem izziv, da bom stanovalcem prek videoklica zaigral na harmoniko. Spomnil sem se, da se imamo v domu vedno lepo. Med nami vedno vlada dobra volja.« Enej, 8. r.

Slika 5: Pogovori s stanovalci doma prek videoklica. Imamo se radi.

Učenci so povedali, da je bilo neposredno prek videoklica osebni stik s stanovalci doma težje vzpostaviti, saj ni bilo očesnega stika, ki jim veliko pomeni. V preteklosti so si lahko ob srečanju pogledali v oči, si v pozdrav podali roko in se tudi objeli. Posebej so se morali potruditi, da so razvili prijeten pogovor in prijetno vzdušje, saj je bil pogovor prek videoklica tudi za učence nekaj novega.

Učenci so tudi opazili, da so se nekatere osebe spremenile zaradi bolezni, zato so se morali potruditi, da je pogovor po videoklicu potekal v prijetnem vzdušju.

Kljub temu pa so stanovalci učence presenetili, saj so jih sami povprašali, kako poteka učenje na daljavo. V

času epidemije covida-19 je bil videoklic edina možnost, da so se lahko pozdravili in slišali.

Učenci so povedali, da so ob posrednem stiku od doma s stanovalci v domu imeli več časa za pogovor in spoznavanje, bilo je več očesnega stika, kar je prineslo prijetno vzdušje in dobro komunikacijo. Učenci so tudi opazili, da so jim posredno v domu stanovalci več zapuili, tudi sami so lažje vzpostavili osebne stike in pogovori so potekali v zelo prijetnem vzdušju.

Ob posrednem stiku v domu so učenci začutili, da so jih bili stanovalci vedno zelo veseli, začutili so tudi njihovo bližino ob rokovanju, kar jih je še posebno povežalo.

Kritične točke projekta

- V času covida-19 so bile velike ovire za medgeneracijsko druženje učencev s stanovalci zunanje razmere – omejitve, ki so potekale v državi. Domovi za stare niso sprejemali učencev oziroma šol, da bi lahko obiskovali stanovalce, s katerimi so vzpostavili dobre odnose. Učenci so pogrešali stanovalce doma.
- Stanovalci doma imajo zaradi bolezni, kot so depresija, demenca, različna psihična stanja, različne težave s komunikacijo, kar lahko povzroči zavračanje pogovorov stanovalcev z učenci. Tudi težave, kot so prebolela kap, posledice različnih terapij, lahko povzročijo, da se težje sporazumevajo.
- Nekateri stari ljudje zaradi značajskih sprememb ne zaupajo mladim in odklanjajo pogovore z njimi oziroma jih zavračajo.
- Zaradi demence pogosto teče komunikacija bolj oteženo, v odnosih je veliko nepričakovanih dogodkov, zato je osveščanje o tej bolezni ključno za učence.
- Nenadna smrt stanovalcev velikokrat učence preseneti in jim pusti grenak spomin. Zato je pomembno, da mentor učence o tem obvesti predhodno, saj učencec pride v dom z velikim pričakovanjem, da se bo lahko ponovno pozdravil z osebo, ki mu je veliko zaupala.
- Težava so tudi odsotni stanovalci doma, ki so na dogovorjeni termin v bolnišnicah zaradi bolezni.

- Ovire pri prostovoljcih: Nekateri prostovoljci tudi spoznajo, da je prostovoljstvo težka naloga, in kmalu opustijo dejavnost. Pomembna je vztrajnost prostovoljcev.

Primeri dobre prakse z analizo Most do kakovostne starosti

Razvijanje projektov tudi v prihodnje

Moja velika želja je, da bi se podobni projekti razvijali tudi v prihodnje, zlasti da bi obstoječe projekte dobro podprli ravnatelji osnovnih šol in starši otrok.

S skupnimi močmi in dobrim zgledom bomo vplivali na vrednote, ki so za mlade še kako pomembne in so most do kakovostne starosti vsakega posameznika.

Priporočila

- Glede na uspešnost medgeneracijskega sodelovanja bomo na naši šoli nadaljevali s projektom Razveselimo starejše in s tem širili pozitivne vrednote, ki bogatijo mlado generacijo.
- Zaradi pozitivnega vzdušja, ki se ustvari pri medgeneracijskem sodelovanju, predlagam, da bi medgeneracijsko sodelovanje izvajali pogosteje in v vseh domovih za starejše.
- Pogostejše sodelovanje osnovnih šol in vrtcev v domovih.
- Širjenje različnih oblik medgeneracijskega sodelovanja na šolah, kot na primer učna pomoč starejših učencev ali skupne igre starejših učencev z mlajšimi pri podaljšanem bivanju.
- Medgeneracijsko sodelovanje šol bi lahko potekalo tudi v času poletnih počitnic, saj je pomembno, da mladi kakovostno preživljajo svoj prosti čas.

Analiza

Medgeneracijsko sodelovanje je bilo koristno za otroke kot za stanovalce, saj so od tega vsi bogatejši za lepo izkušnjo.

- Otroci so ob druženju s stanovalci doma pridobili na področju socialnih stikov, spoznali so starost in razlike med generacijami.
- *Z obliko medsebojnega druženja in povezovanja so stari ljudje na mlajše prenesli izkušnje in znanje, ki so ga pridobili v svojem življenju.*
- V medsebojnih oblikah sodelovanja so odkrili veliko ustvarjalnosti, pozitivne energije in volje. Stari ljudje imajo možnost, da v različnih skupinah, v katerih se medgeneracijsko povezujejo, *pokažejo svojo ustvarjalnost in identiteto ter tako na mlajše prenašajo izkušnje in znanje, ki so ju pridobili v svojem življenju.*
- Kljub peštrim programom v domu in oblikam medgeneracijskega sodelovanja se stari ljudje v domovih velikokrat počutijo osamljene, velikokrat pogrešajo obiske svojih odraslih otrok in vnukov. Učenci so jim velikokrat s pristrčnim pozdravom, spodbudnimi in sočutnimi besedami popestrili dan in jim pregnali trenutke osamljenosti.
- Projekt spodbuja mlade generacije k prostovoljstvu ter hkrati spodbuja različne oblike solidarnosti in sožitja med generacijami.
- Učenci so se naučili biti strpni v medsebojnih odnosih.
- Učenci si s stanovalci doma delijo lepe in žalostne trenutke. Srečanja s stanovalci se vedno razveselijo.
- Dom Hmelina Radlje je omogočil, da smo lahko cilje, ki smo jih zadali, tudi uresničili.

Zaključna spoznanja in sklepi

- Projekt Razveselimo starejše spodbuja mlade generacije k prostovoljstvu ter hkrati spodbuja različne oblike solidarnosti in sožitja med generacijami.
- Izobraževanja o značilnosti staranja in dobri odnosi med učenci in stanovalci doma gradijo dobre prijateljske vezi in nepozabne trenutke.
- Učenci za opravljanje svojega dela potrebujejo podporo in spodbudo.

- Z obliko medsebojnega druženja in povezovanja so stari ljudje na mlajše prenesli izkušnje in znanje, ki so ju pridobili v svojem življenju.
- Učenci so spoznali, da imajo stari ljudje še veliko življenjske energije in motivacije za ustvarjanje in skupno delo.
- Sklepamo lahko, da imajo učenci posluh za delo s starimi ljudmi, saj znajo poslušati in so potrpežljivi sogovorniki. S poslušanjem in pogovorom razveseljujejo stare ljudi v domu in jim tako preženejo trenutke osamljenosti.
- Sodelovanje učencev v projektu pomembno vpliva na osebnost učencev in hkrati prinaša razvijanje kvalitativnih osebnostnih vrednot posameznika. Sodelovanje daje mladim možnost, da razvijajo spoštljiv odnos do starejše generacije.
- Učenec nameni svoj prosti čas za dobrobit drugega, ki potrebuje našo pozornost, da lahko oblaži trenutke osamljenosti.
- Dejavnosti v različnih delavnicah so otroke in stanovalce doma povezale, saj so se skupaj igrali, ustvarjali, se sprehajali, telovadili in se pogovarjali.
- Izzivi, kot je projekt Razveselimo starejše, pomagajo širiti različne oblike prostovoljnega dela, zlasti na področju medgeneracijskega sodelovanja.
- Učenci so se naučili biti strpni v medsebojnih odnosih. ■

Slika 6: Na sprehodu

Viri in literatura

- Cajko, J. (2017). *Bilten doma starejših občanov Tezno*, 2017. Maribor: Dom starejših občanov Tezno.
- Čerče, M. (2010). *Z roko v roki*. Slovenj Gradec: Gimnazija Slovenj Gradec. http://scsg-gim.splet.arnes.si/files/2021/01/Z-roko-v-roki_KV_knjiga.pdf
- Dom Hmelina. (2008). *Letni delovni načrt, 2008* (interno gradivo). Radlje ob Dravi: Dom Hmelina Radlje ob Dravi.
- Hlebec, V., Kavčič, M., Počrvina Ogulin, G. (2013). *Staranje, izziv za izobraževanje in medgeneracijsko sodelovanje*. Učbenik programa za usposabljanje strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih. Ljubljana: Zveza ljudskih univerz Slovenije.
- Hočevar, F. (1977). *Prosti čas*. Zbirka priročniki. Ljubljana: Zveza kulturno-posvetnih organizacij Slovenije.
- Mikuš Kos, A. (2020). Prostovoljno delo mladih, državljanska odgovornost in koronavirus. *Šolsko svetovalno delo*, 24(3), 2–3.
- Mikuš Kos, A. (2015). *Nagovor ob 10. kongresu slovenskega prostovoljstva*, Ljubljana, 27. november 2015. Tipkopis.
- Mikuš Kos, A. (2015). *Nagovor ob predstavitvi priročnika ABC prostovoljstva v šolah*. <http://www.filantropija.org/prostovoljsko-delo-kot-zlata-snov-in-zlata-energija-cloveskega-vesolja/>
- Milošević Arnold, V., Postrak, M. (2003). *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba.
- Musek, J. (1993). *Osebnost in vrednote*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.
- Osnovna šola Muta. (2016). *Letni delovni načrt, 2016*, Muta, (interno gradivo).
- Ramovš, J. (2017). *Sožitje v družini*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
- Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost. Socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
- Ule, M., Kuhar, M. (2002). *Sodobna mladina: Izzivi sprememb*. V Mihelj, V. (ur.), *Mladina 2000. Slovenska mladina v prehodu v tretje tisočletje*. Ljubljana: MŠZŠ, Urad za mladino, Založba Aristej.
- Statistični urad RS. (2015). <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6584>
- Žorž, B. (2012). *Vzgoja za vrednote*. Koper: Ognjišče.